

Vinnande vikingar i västerled

Försvarsmakten har genom representation ur flygstridskrafterna under den gångna sommaren framträtt med flyguppvisningar i flera europeiska länder. Största publika och massmediala framträdandena var i England – bl a Royal International Air Tattoo, där Sverige ånyo hemförde ett meriterande pris.

Text & foto: Överstelöjtnant Lennart Berns, flygvapenledningen

Den första besöksplatsen var **RAF-basen Mildenhall**, numera upplåten till amerikanska flygvapnet för dess europeiska tankerflotta samt vissa specialflygplan. Det var F 4 med JA 37 Jaktviggen och F 7 med TP 84 Hercules som fick äran att representera Sverige när "Air Fete 97" genomfördes i slutet av maj. Det var i år 1:a gången som evenemanget ägde rum. Sverige

har av olika skäl inte varit med tidigare. Den uppmärksamhet som visades flygvapnets deltagande blev därför desto större.

Av de närmare 300.000 besökarna var det många som flockades kring den markutställda Viggen där alerta piloter och tekniker delade ut broschyrer, höll låda samt skrev autografer för brinnande livet. Även massmedierna var in-

tresserade. Fyra radiointervjuer, en TV-intervju och åtskilliga artiklar i dags- och flygfackpress blev resultatet efter endast ringa påtryckning av medförd pressofficer.

En ofta ställd fråga var motiven för det svenska deltagandet. Svaret som gavs var det som gäller generellt när flygvapnet visar upp sig utomlands, nämligen att visa svensk försvarsmateriel, att

Årets tema på årets Royal International Air Tattoo var jaktflygplan. JA 37 hade en framträdande plats i markutställningen. Översiktsbilden ger en uppfattning om det väldiga publikintresset.

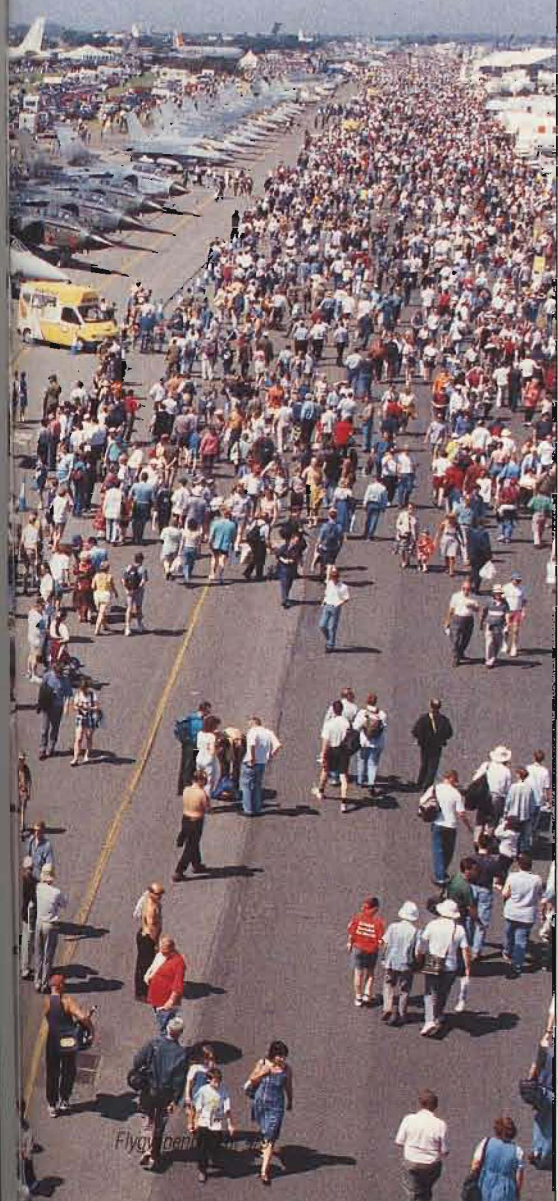

knyta kontakter med andra länders flygvapenpersonal samt, i detta fall, även att medverka i firandet av amerikanska flygvapnets 50-årsjubileum.

●● Den svenska flyguppvisningen med det stora Hercules-planet låg tidigt i programmet. TP 84:an imponerade som vanligt. Utomlands är flygplanet begränsat till 60 graders lutning eftersom det finns vissa risker med skvalpande bränsle vid oren flygning. Det var kaptenerna **Bo Andersson** och **Göran Wästhed** som styrde medan löjtnanterna **Lennart Johansson**, **Toni Lifh** och **Anders Leopoldsson** intog de övriga besättningsplatserna. **Peder Söderström** flög JA 37 med den äran och med uppvisningens mest perfekta långsamma roll. Ett uppmärksamhetsbevis så gott som något var det när den amerikanska uppvisningsgruppen Thunderbirds, som sett det mesta efter att i årtal ha uppträtt över hela världen, markerade paus och bad autografjägarna vänta för "nu vill vi titta på Viggen"!

Det var annars just Thunderbirds som tilldrog sig största intresset. Deras specialitet är att flyga mycket nära varandra samt göra täta formationsbyten med sina F-16 Fighting Falcon. Fascinerande var även att studera markorganisa-

Sex MiG-29 från det ukrainska flygvapnet gjorde en bejublad uppvisning. Det var första gången de visade upp sig för en större internationell publik. – Jetmotorernas myckna rökutsläpp ser dock föga miljövänligt ut, tyvärr.

Vårt flyg en del av vår image utomlands

tionen med synkront väldrillade tekniker, markfordon i samma målning och märkning som flygplanen samt inte minst en med svenska mått mätt överpatriotisk speaker ...

En annan grupp som gjorde starkt intryck var den schweiziska *Patrouille Suisse* som ombeväpnat från Hawker Hunter till F-5 Freedom Fighter. Det är inte det enklaste uppvisningsflygplanet, men det flögs nu med sann schweizisk precision. Brittiska stoltheten ▶

Red Arrows, skämtsamt benämnda Red Narrows, var naturligtvis också med. *Frecce Tricolori* var bra som vanligt, kanske bäst i världen just nu.

Från USA kom nya "smygbombaren" B-2 Spirit, dock utan att landa. Efter några löpor, eskorterad av en rote F-15 Eagle, återvände den till sin amerikabas. I övrigt var det tyvärr klent med amerikanskt deltagande, en följd av restriktioner som ännu gäller efter tidigare incidenter av flygsäkerhetskaraktär.

Det internationella deltagandet var annars stort. Hurtig spansk flygning med EF-18 Hornet fick lugnas något, Harrier GR.7 rensade öronen, Tornado F3 bullrade också, transportflygplanen C-5 Galaxy och C-17 Globemaster II förmörkade himlen, en belgisk F-16 demonstrerade knixig fly-by-wireflygning och mycket annat godis för flygentusiasterna.

●● Omhändertagandet på Mildenhall var det allra bästa och präglades av stor gästfrihet. Transporter, mat och annan logistik fungerade sällsynt bra, trots det massiva deltagarantalet. Den svenska delegationen åkte hem många erfarenheter rikare, men också i den trygga vetskapen att svenska flygvapnet står sig mycket väl i internationell jämförelse. Försvarmakten håvade in pluspoäng.

Flygbesök två

International Air Tattoo på RAF Fairford har numera blivit ett kungligt evenemang och har följaktligen fått Royal som prefix. Sverige deltog första gången 1987. Efter 1993 har deltagande från vår sida varit regelbundet återkommande. Tattoo skänker många tillfällen att träffa yrkeskolleger från hela världen för social samvaro, men innehåller också en värdefull kunskapsbit. I år var mötestemat "Fighters", vilket återspeglades inte bara i deltagande jaktflygplan utan även i symposier och seminarier. Ett annat tema var amerikanska flygvapnet 50 år.

FlygvapenNytt har tidigare skildrat bakgrunden till och syftet med tattooet, som i år var nummer 26 i ordningen. I huvudsak handlar det om att fylla upp de fonder som används för att hjälpa dem som råkat illa ut i brittiska flygvapnet. Årets rekordevenemang samlade över 200.000 besökare en veckoända i slutet av juli. Över 450 flygplan var med. Av dessa var det cirka hälften som

Piloter och tekniker ur F 4 svarade för den uppmärksammade uppvisningen med JA 37 på RAF Mildenhall. Det var första gången Sverige var med.

Uppvisningsröken låg understundom tät över Fairford. Här är det en amerikansk B-1B som forcerar röken för att inleda sitt kraftfulla program till ackompanjement av dånande efterbrännkammare.

"Smygflygplanet" F-117 gjorde sin egentliga stridsdebut under Gulfkriget och är numera ett ganska vanligt inslag i flygdagar runt om i världen.

Ett av de mera uppskattade inslagen på Mildenhall var ett framträdande av den amerikanska uppvisningsgruppen Thunderbirds. De flyger sina F-16 med mycket små avstånd mellan planen.

Ett tema i temat var "Tigers". Flera flygdivisioner runt om i Europa och USA har tigern som symbol och vid lämpliga tillfällen träffas dessa divisioner. Här en österrikisk tiger i form av en Saab 105OE.

flög, medan resten stod uppställda i markutställningen.

Stjärnan i uppvisningen var amerikanska bombflygplanet B-2, som för första gången landade på en flygbas utanför USA. I övrigt kunde ett stort antal uppvisningsgrupper räknas in. Debutanter var en *sexgrupp* MiG-29 från Ukraina som genomförde en väldisciplinerad och fartfylld uppvisning. *Turkish Stars* stod i en klass för sig – mest beroende på deras diskjockeyinspirerade speaker. Det uppvisningsteam som emellertid tog över priset för "Best in Show" efter förra årets vinnare, svenska Team 60, var irländska *Silver Swallows* som flög Fouga Magister. Tyvärr får vi inte se den mera eftersom flygplanstypen utgår.

Bland de enskilda uppvisningarna märktes särskilt en ukrainsk Su-27, en österrikisk Saab 105 OE och det italienska transportflygplanet Fiat G.222. I händerna på en skicklig pilot erövrade den senare Sir Douglas Bader Trophy till Italien. Sverige representerades av JA 37 som även denna gång flögs av **Peder Söderström**. Hans pappa var där och titlade och kände med rätta, i likhet med hundratals tillresta svenskar, stor stolthet över uppvisningen.

● ● Sverige har anor att försvara på Fairford. 1993 vann Jan Fröjd från F 4 med JA 37 utmärkelsen *The Display Sword* för bästa flyguppvisning av utländsk deltagare, 1994 vann Ingemar Axelsson i J 35 *The Super Kings Trophy* för bästa enskilda uppvisning med jet-flygplan och 1996 vann Team 60 *The Douglas Bader Trophy*. Samma år vann svenska kustbevakningen med sin CASA C-212 priset för bäst välhållna och vackrast utsmäckade flygplan.

För full svit återstod för Sverige nu endast att också erövra Lockheeds vandringpris i den speciella marktävlingen mellan nationerna. Den består av både idrottsliga och mera lustbetonade moment. Och minsann! Den vanns av ett lag från F 4 bestående av major **Johan Bergstedt** och kapten **Jens Andersson**. Sverige har därmed vunnit allt som går att vinna på Fairford! Inget annat flygvapen kommer ens i närheten av den bedriften, något som också nogsamt konstaterades av den församlade internationella flygfackpressen. Att Sverige och flygvapnet dessutom fick många pluspoäng för proffsigt uppträdande i marktutställningen förhöjde ytterligare värdet av Försvarsmaktens insats. ■

USA är initiativtagare till Open Skies som innebär att i avspänningssyfte tillåta spaningsflygningar över eget territorium av annat lands flygplan. USAF har utrustat en C-135 för ändamålet.